

וכן לנטילת ידיים לאכילה – אם יש לפניו מים בתוך מרחק ארבעה מילין, יש לו לטרוח ולילך עד שם, כדי ליטול את ידיו.⁽¹⁰⁾

אמר רב נחמן בר יצחק: אייבו אמרה להא

וכן לתפלה – אם מהלך אדם בדרך והגיע העת ללון, ויש לפניו בית הכנסת בריחוק ארבע מילין – הרי הוא חייב ללכת ארבעה מילין נוספים לפניו כדי להתפלל עם הציבור. (8) וילון שם.⁽⁹⁾

משום שהיא דברי תורה. ודברי תורה אינם מקבלים טומאה. [וכדאיתא לענין בעל קרי שקורא את שמע]. מה שאין כן בתפילה.

9. ורבינו דוד פירש [ואף הובא בר"ן משמו], דאיירי במי שעומד להתפלל וצריך לנקביו. וכדאיתא בברכות כג א, שאם יכול לעמוד בעצמו, תפלתו תפלה. ואם לאו, תפלתו תועבה. ועד כמה הוא נחשב כיכול לעמוד? – עד פרסה. והיינו דקתני הכא "עד ד' מילין". ואין פירושו הילוך ד' מילין בפועל, אלא כשיעור זמן של הילוך ד' מילין.

ולפי פירוש זה, לא קאי החילוק שבין לפניו ולאחריו על תפלה. אלא על השאר. ריטב"א.

10. וכתב הריטב"א, דזהו בדוקא במי שאינו יכול להתענות בדרך. אבל מי שאפשר לו לעמוד בכך, או מי שנמצא בביתו, ודאי יש לו לטרוח בנטילת ידיים כל כמה דאפשר.

עוד כתב, לולא דמסתפינא הוה אמינא, דזהו בדוקא במי שכבר נטל ידיו בבוקר. וכדקיימא לן, "נוטל אדם ידיו שחרית, ומתנה עליהם כל היום כולו". ועד ד' מיל לא יסמוך על תנאי זה. אבל ביותר מכך לא הטריחוהו, והתירוהו לסמוך על תנאי.

אי נמי, איירי בנטילת ידיים למי שנצרך לנקביו. שעד ד' מיל יחזר אחר מים, כדי שיוכל לברך ברכת "אשר יצר". וכן משום שאסור לילך בידים מזוהמות. וכל שכן בתלמיד חכם, שאי אפשר לו בלא הרהור בדברי תורה. אבל ביותר מד' מיל לא הטריחוהו. ואין לחוש לכך שמפסיד

דהוא משום החלה שבה, שיוכל להפרישה בטהרה. ולפי זה, אם אין בעיסה כדי שיעור חלה, לית לן בה.

אבל בדעת רבינו חננאל נראה, דאיירי במי שאוכל חולין בטהרה. שביותר מד' מילין לא הטריחוהו, ומותר לו לאכול בטומאה. נודע ביהודה תניינא, יורה דעה סימן לט.

עוד כתב שם, דרש"י והרמב"ם מיאנו בזה. משום דאית להו, דלאוכל חולין בטהרה השיעור הוא עד מיל.

8. רש"י. והערוך פירש, דמיירי לענין נטילת ידיים לתפלה [וכן כתב רב האי גאון].

ודחו התוספות פירוש זה, דהרי איתא בברכות [טו א], דלייט רב חסדא אמאן דמהדר אמיא בעידנא דצלותא. ואם שלא בזמן התפלה הוא, אפילו ביותר מד' מילין צריך לטרוח אחר מים לנטילה.

מיהו הר"ן ביאר בשיטה זו, דאיירי שלא בעידנא דצלותא. דעד ד' מילין צריך לטרוח. ואף דסגי לקנח ידו בעפר צרוורת, לכתחלה צריך מים. אבל ביותר מד' מיל אינו מחויב בכך. והרי"ף בברכות גרס בהא דלייט רב חסדא למאן דמהדר אמיא, "והני מילי לקריאת שמע. אבל לתפלה [צריך לילך] עד פרסה".

וכבר תמהו הראשונים בטעם חילוק זה. ומחזק גירסה זו.

ורבינו יונה שם פירש בדעת הרי"ף, דדוקא לקריאת שמע אין להדר אחר מים. משום שהיא דאורייתא. וחיישינן בה טפי שמא יבטלה.

והרשב"א שם כתב, שבקריאת שמע הקילו,